

Sygn. akt I ACa 603/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed (spr.)
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk SO del. Marzena Buszka
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. L.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w M.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 28 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 188/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 603/13

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w M. kwoty 150 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, nakazania pozwanej złożenia w (...) i (...) Dodatku c. oświadczenia o treści: „Zarząd (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w M. przeprasza Pana W. L. za naruszenie Jego dóbr osobistych oraz dóbr osobistych Jego rodziny i rodu” oraz zasądzenia kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu podał, że 17 lutego 2012r. pozwana skierowała do sądu pozew przeciwko powodowi i jego dorosłym dzieciom o zapłatę z tytułu nieuiszczonych należności czynszowych. Celem skierowania tego pozwu był oczywisty zamiar naruszenia dóbr osobistych powoda jako swoistej kary za niby niepłacenie czynszu. Pozew ten wywołał u powoda poczucie krzywdy. Twierdzenia pozwu odnoszące się do jego dzieci nie polegają na prawdzie, co

powoduje istnienie fikcyjnego zobowiązania. Pozwana chciała co najmniej podważyć zaufanie do jego osoby jako osoby niewiarygodnej finansowo, jak również chciała skrzywdzić jego i jego dzieci. Działaniem tym pozwana naruszyła część i dobre imię powoda i powinna być naprawiona poprzez stosowne oświadczenie i zadośćuczynienie pieniężne.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana podniosła, że podstawowym obowiązkiem posiadacza lokalu jest uiszczanie opłat za jego użytkowanie. Obowiązek ten wynika z zapisów przydziału lokalu mieszkalnego, statutu pozwanej oraz ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Pozwana w marcu 2012r. wniosła pozew o zapłatę przeciwko powodowi, jego żonie I. i dzieciom o zapłatę należności z tytułu opłat eksploatacyjnych za użytkowanie lokalu mieszkalnego, do którego powodowi przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo. Sąd Rejonowy w M. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. W związku z prawidłowym wniesieniem sprzeciwów przez wszystkich pozwanych nakaz zapłaty utracił moc, a sprawa jest w toku i w dalszym postępowaniu sądowym następuje weryfikacja stanu faktycznego. Pozwana wielokrotnie wzywała powoda do dobrowolnej zapłaty przed skierowaniem sprawy do sądu. Doręczyła również powodowi zawiadomienie o zmianie wysokości opłat z dnia 8 kwietnia 2011r., której to zmiany powód nigdy nie kwestionował. Dopiero pismem z 10 kwietnia 2012r. powód poinformował Spółdzielnię o osobach stale mieszkających w lokalu. W dokumentach pozwanej, w księgach meldunkowych są zameldowani na stałe wszyscy pozwani. W ocenie pozwanej nie może być mowy o naruszeniu dóbr osobistych w sytuacji, gdy dane te nie zostały upublicznione lecz jedynie zamieszczone w piśmie, którego wyłącznym adresatem jest Sąd.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy powództwo oddalił oraz orzekł o kosztach procesu i ustalił następujący stan faktyczny.

Decyzją (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w M. z dnia 4 sierpnia 1983r. przydzielono W. L., będącemu członkiem pozwanej, lokal mieszkalny nr (...) położony w budynku przy ul. (...) w M., składający się z trzech izb o łącznej powierzchni użytkowej 48,20 m² celem użytkowania go na potrzeby mieszkaniowe wraz ze swoją rodziną i domownikami. Na dzień przydziału ustalono, że w lokalu tym mają prawo zamieszkiwać: powód, jego małżonka i córka M.. W następnych latach krąg tych osób poszerzono o kolejne dzieci powoda, tj. I. L. (1) i D. L..

W okresie od 5 lutego 2001r. do 31 grudnia 2001r. powód wraz z żoną i dziećmi przebywał czasowo w C..

Jako członek Spółdzielni jest obowiązany uiszczać terminowo opłaty związane z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na jego lokal oraz związane z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie Spółdzielni; nadto, zawiadamiać Spółdzielnię o zmianie danych zawartych w deklaracji członkowskiej, jak również o zmianie liczby osób zamieszkujących w lokalu.

Powód nie uiszczał terminowo opłat eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem lokalu mieszkalnego, pomimo licznych wezwań pozwanej Spółdzielni do uregulowania zaległości z tego tytułu. Na dzień 21 listopada 2011r. zadłużenie powoda wynosiło 25 008 zł 34 gr, w tym należność główna 16 115 zł 34 gr i odsetki 8 893 zł.

Pismem z dnia 8 kwietnia 2011r. pozwana poinformowała powoda o zmianie wysokości stawek opłat za centralne ogrzewanie i aktualnej wysokości opłaty eksploatacyjnej.

W pozwie skierowanym w dniu 31 marca 2012r. w postępowaniu upominawczym do Sądu Rejonowego w M. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w M. wystąpiła przeciwko W. L., I. L. (2), M. L., D. L. i I. L. (1) o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 20 852 zł 23 gr z odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zwrot kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu Spółdzielnia podała, że pozwany zajmuje lokal mieszkalny na zasadach spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, znajdujący się w zasobach Spółdzielni. Z tego tytułu pozwany powinien płacić miesięcznie opłaty eksploatacyjne związane z użytkowaniem lokalu. Pozwany zalega z zapłatą należności od stycznia 2009r. do dnia złożenia pozwu. Wystosowane przez Spółdzielnię wezwania do dobrowolnej zapłaty nie

przyniosły rezultatu. Spółdzielnia wskazała, że solidarna odpowiedzialność innych osób bliskich członka Spółdzielni W. L., tj. żony i dzieci wynika z art. 4 ust. 6 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 4 kwietnia 2012r. w sprawie I Nc 277/12 Sąd Rejonowy w M. nakazał pozwanym W. L., I. L. (2), M. L., D. L. i I. L. (1), aby w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłacili solidarnie powodowi (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w M. kwotę 20 852 zł 23 gr z odsetkami od 31 marca 2012r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2 492 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, albo wnieśli w tymże terminie sprzeciw.

Wszyscy pozwani wnieśli sprzeciw. M. L., I. L. (1) i D. L. podnieśli, że od wielu lat nie mieszkają z rodzicami w M., każde z nich mieszka w innym mieście, a z faktu zameldowania danej osoby nie można automatycznie wysuwać wniosku o jej stałym zamieszkiwaniu w miejscu meldunku. W ich odczuciu, zarówno pozew jak i wydany nakaz zapłaty, miały na celu nękanie pozwanych, co narusza ich dobra osobiste.

Na dzień 31 marca 2012r. w dokumentacji ewidencyjnej Spółdzielni figurował zapis o zamieszkiwaniu w lokalu nr (...) przy ul. (...) w M. pięciu osób pełnoletnich i jednej małoletniej, tj. powoda W. L., jego małżonki i dzieci. Pismem z 10 kwietnia 2012r. W. L. poinformował władze Spółdzielni o trzech osobach stale mieszkających w użytkowanym przez niego lokalu.

Zgodnie z ogólną regułą dowodzenia wynikającą z art. 6 k.c. powód w sprawie o ochronę dóbr osobistych powinien wykazać, że pozwany naruszył jego konkretne dobro osobiste oraz wykazać na czym wyrządzona mu krzywda polegała.

Mając na uwadze wskazaną przez powoda W. L. podstawę faktyczną roszczenia i zebrany materiał dowodowy oraz ustalony stan faktyczny, w ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, że w rozpatrywanym przypadku nie doszło do naruszenia dobra osobistego powoda – czci i dobrego imienia, rozumianego przez powoda w aspekcie szeroko ujętego „prawa do ochrony rodziny”. Naruszenia tego dobra powód upatruje w wytoczeniu przeciwko powodowi, jego małżonce i pełnoletnim dzieciom powództwa cywilnego o zapłatę należności z tytułu nieuiszczonych opłat eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem lokalu mieszkalnego. W szczególności pozwanie jego pełnoletnich dzieci jest według powoda bezprawne, nacechowane złą intencją pozwanej w celu poniżenia jego rodziny, przez co zszargane zostały cześć i dobre imię powoda jako „głowy rodziny”.

Sąd Okręgowy wskazał, że w judykaturze przyjmuje się, iż naruszenie czci polega w szczególności na przypisaniu osobie cech lub właściwości, które mogą ją poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu bądź rodzaju działalności. Ochrona czci człowieka, czy też sfera życia prywatnego i rodzinnego znajduje normatywną podstawę w art. 47 Konstytucji RP, art. 23 k.c. oraz w odpowiednich normach prawa karnego. Nie stanowi wartości absolutnej. W praktyce prawo to ulega ograniczeniu z uwagi na interes publiczny lub usprawiedliwiony interes innych osób. Jednym z determinantów granic ochrony będzie prawo do sądu, mające umocowanie w art. 45 Konstytucji, jak też w art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zwaną dalej - EKPCz). Te dwie „wolności” konstytucyjne są prawami równorzędnymi, żadnemu nie przysługuje pierwszeństwo.

Stosownie do art. 6 ust. 1 EKPCz, każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (...). Przepis ten nie wymaga, aby prawo lub roszczenie było uzasadnione. Wystarczy, gdy materialnoprawne podstawy roszczenia zostaną wykazane w sposób rozsądny. Dotyczy to także praw i obowiązków podmiotów prywatnych w ich wzajemnych stosunkach.

Art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o spółdzielniach mieszkaniowych nakłada na członków spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze prawa do lokali, obowiązek uczestniczenia w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni poprzez uiszczanie opłat zgodnie z postanowieniami statutu. Podobnie z mocy art. 4 ust. 2 i 4 u.s.m. członkowie spółdzielni będący właścicielami lokali i właściciele lokali niebędący

członkami spółdzielni. Jednocześnie ustawodawca przewidział, że za te opłaty odpowiadają solidarnie z członkami spółdzielni (właścicielami lokali niebędącymi członkami spółdzielni lub osobami niebędącymi członkami spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze własnościowe prawa do lokali) osoby pełnoletnie stale z nimi zamieszkujące w lokalu, z wyjątkiem pełnoletnich zstępnych pozostających na ich utrzymaniu, a także osoby faktycznie korzystające z lokalu. Odpowiedzialność tych osób ogranicza się do wysokości opłat należnych za okres ich stałego zamieszkiwania lub faktycznego korzystania z lokalu. Ponadto, jak wynika ze statutu pozwanej Spółdzielni powód miał obowiązek zawiadamiać Spółdzielnię o zmianie danych zawartych w deklaracji członkowskiej, jak również o zmianie liczby osób zamieszkujących w lokalu. Tego obowiązku weryfikacyjnego powód nie dopełnił, uczynił to dopiero po wytoczeniu powództwa o zapłatę przez pozwaną.

Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra, którego ochrony domaga się osoba zgłaszająca żądanie należy brać pod uwagę całokształt okoliczności, a nie wyrwany kontekst sytuacyjny. Powód, pomimo wezwań i ponagleń, nie uiszczał terminowo należnych opłat eksploatacyjnych wobec czego pozwanej przysługiwało uprawnienie do poddania sporu osądowi na drodze postępowania sądowego. Złożenie pozwu o zapłatę przeciwko powodowi i pełnoletnim członkom jego rodziny w oparciu o dane zgromadzone w dokumentach pozwanej było w tej sytuacji działaniem w ramach porządku prawnego, stanowiło wykonywanie przysługującego jej prawa podmiotowego i nie może być zasadnie kwalifikowane jako bezprawne naruszenie czci i dobrego imienia powoda. Sam ten fakt nie może być oceniany jako zachowanie nakierowane na naruszenie dóbr osobistych powoda. Traktowanie podmiotów występujących z pozwami cywilnymi jako sprawców naruszeń dóbr osobistych osób pozywanych, czyniłoby konstytucyjne prawo do sądu iluzorycznym. Działanie nie jest bezprawne, chociażby zagrażało dobru osobistemu lub nawet je naruszało, gdy jest oparte na obowiązującym przepisie prawa albo stanowi wykonywanie prawa podmiotowego. Subiektywne poczucie krzywdy powoda i jego przekonanie o bezprawności działań pozwanej, nie jest wystarczające do uznania słuszności jego racji i ze względów wskazanych w motywach Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c.

Wyrok zaskarżył apelacją powód, który zarzucił, że wyrok oparty został na nieprawdziwych dowodach i przesłankach, Sąd Okręgowy nie odniósł się do argumentów powoda zawartych w pozwie i domaga się jego zmiany przez orzeczenie zgodnie z żądaniem.

W piśmie procesowym z 16 grudnia 2013 r. powód dodatkowo zarzucił, że z naruszeniem przepisu art. 204 § 1 kpc doszło do rozdzielenia sprawy z powództwa Spółdzielni o zapłatę oraz z powództwa wzajemnego skarżącego o ochronę dóbr osobistych, wobec czego powód domaga się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz postanowienia Sądu Rejonowego w M. o uznaniu swej niewłaściwości dla powództwa wzajemnego i przekazania obu spraw do łącznego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy czyniąc w sprawie ustalenia faktyczne rozważył całokształt materiału dowodowego w zakresie objętym żądaniem pozwu. Warunek wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego nie ogranicza się do oceny materiału zaferowanego przez jedną stronę lecz przez obie strony. Ustaleniami stosownie do treści art. 227 kpc objęte są fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia żądania pozwu. W przedmiotowej sprawie żądaniem tym była ochrona dóbr osobistych poprzez zgłoszenie roszczenia o charakterze niemajątkowym i majątkowym. Żądanie to limitowało zakres ustaleń. Wbrew stanowisku skarżącego, żadne z ustaleń nie daje podstawy do twierdzenia, że Sąd Okręgowy pominął, bądź nie odniósł się do wskazanej w pozwie podstawy faktycznej i prawnej. Także nie znajduje uzasadnienia stanowisko skarżącego o przyjęciu skutków powagi rzeczy osądzonej dla niniejszej sprawy o zapłatę toczącej się przed Sądem Rejonowym. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku powód zacytował fragment w przedmiocie istnienia podstaw do orzekania przez Sąd Rejonowy w postępowaniu upominawczym o żądaniu strony powodowej tamtego

postępowania. Treść ta wyklucza przypisywanie Sądowi Okręgowemu ustalenia istnienia powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 kpc.

Apelacja w części podnosi argumenty kwestionujące zasadność pozwania powoda oraz członków jego rodziny o zapłatę należności eksploatacyjnych z tytułu korzystania z mieszkania. Te okoliczności mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w M.. Dla rozważań w niniejszym postępowaniu o ochronę dóbr osobistych wyłącznie znaczenie ma fakt wytoczenia powództwa o zapłatę należności eksploatacyjnych, bo na nim powód opiera żądanie udzielenia mu ochrony oraz czy fakt ten może stanowić podstawę skutecznego domagania się jej udzielenia.

W takich granicach poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia są prawidłowe i wyczerpujące, a jako takie Sąd Apelacyjny je podziela i przyjmuje za swe własne. W pełni podziela Sąd Apelacyjny wysnute w oparciu o prawidłowe ustalenia wnioski oraz argumentację Sądu Okręgowego wobec czego zbędnym jest powtarzanie jej w tym miejscu. Wbrew skarżącemu Sąd odniósł się do zakresu w jakim służy każdemu prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Zgodzić się należy z wnioskiem Sądu, że prawo to podlega ograniczeniu z uwagi na interes publiczny lub usprawiedliwiony interes innych osób, ograniczeniem takim jest m.in. prawo do sądu.

Prawidłowo zastosował Sąd Okręgowy podstawę materialnoprawną rozstrzygnięcia, dokonał prawidłowej wykładni obowiązujących przepisów.

Odmienne oceny stanu faktycznego i prawnego dokonane przez powoda, jako błędne nie mogły odnieść skutku.

Dotyczy powyższe także dokonanej przez powoda wykładni art. 204 kpc.

W związku z powyższym apelację jako bezzasadną Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc oddalił.